

ПРИНЦИП ІНТЕГРАЦІЇ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МУЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ

THE PRINCIPLE OF INTEGRATION OF THEORY AND PRACTICE IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF MUSIC THERAPISTS

В університетській освіті музичних терапевтів США та Європейського Союзу теоретичні курси в музичній терапії є важливою складовою підготовки музичних терапевтів. Ці курси мають на меті ознайомити студентів з теоретичними засадами музичної терапії, що включає в себе різні підходи, методи та техніки, а також з практичними прикладами застосування музичної терапії в різних клінічних та не-клінічних ситуаціях. В статті висвітлено результати досліджень, що показують як теоретичні курси в музичній терапії мають велику ефективність при підготовці музичних терапевтів в США. Студенти, які проходять такі курси, отримують необхідні знання та навички для виконання різних завдань у своїй професії, таких як аналіз музичних творів, планування терапевтичних сесій, робота з різними популяціями, інтерпретація даних та їх застосування в практичній діяльності. Стаття розкриває зміст практичної підготовки студентів. У музичних терапевтичних центрах студенти можуть набувати досвіду в роботі з різними групами клієнтів, включаючи дітей з особливими потребами, пацієнтів з психічними захворюваннями, онкологічних хворих та інших груп. Така робота дозволяє студентам збагачувати свій досвід практичної роботи з клієнтами та отримувати зворотний зв'язок від досвідченого музичного терапевта-наставника. Це допомагає студентам вдосконалювати свої навички та підготувувати їх до роботи в реальних умовах. Також вона може сприяти формуванню майбутнього професійного колективу, забезпечуючи студентам можливість зустрічатися з іншими музичними терапевтами та студентами, що навчаються в центрі.

Детальний аналіз літератури та навчальних програм з музичної терапії дозволив зробити висновок, що принцип єдності теорії і практики є ключовим у фаховій підготовці музичних терапевтів та реалізується за допомогою різних форм та методів навчання, які описані у статті.

Ключові слова: музична терапія, фахова підготовка, університетська освіта, закор-

донний досвід, принцип інтеграції теорії та практики.

In the university education of music therapists in the USA and the European Union, theoretical courses in music therapy are an important component of the training of music therapists. These courses aim to introduce students to the theoretical foundations of music therapy, which includes various approaches, methods and techniques, as well as to practical examples of the application of music therapy in various clinical and non-clinical situations.

The article highlights the results of research showing how theoretical courses in music therapy are highly effective in training music therapists in the United States. Students who take such courses acquire the necessary knowledge and skills to perform various tasks in their profession, such as analyzing musical works, planning therapy sessions, working with different populations, interpreting data and applying them to practical activities.

The article reveals the content of practical training of students. In music therapy centers, students can gain experience working with a variety of client groups, including children with special needs, patients with mental illness, cancer patients, and other groups. Such work allows students to enrich their experience of practical work with clients and receive feedback from an experienced music therapist-mentor. It helps students improve their skills and prepare them for work in real-world settings. It can also contribute to the formation of the future professional team, providing students with the opportunity to meet other music therapists and students studying at the center.

A detailed analysis of the literature and training programs on music therapy allowed us to conclude that the principle of the unity of theory and practice is key in the professional training of music therapists and is implemented with the help of various forms and methods of training, which are described in the article.

Key words: music therapy, professional training, university education, foreign experience, principle of integration of theory and practice.

УДК 378.016:[615.85:78](477)
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/68.1.3>

Добровольська Р.О.,
PhD, доктор філософії,
ст. викладач кафедри вокально-хорової підготовки, теорії та методики музичної освіти імені Віталія Газинського
Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Музична терапія може використовуватися в різних культурних та соціальних контекстах, тому програми повинні забезпечувати розвиток культурної компетентності студентів. Надання студентам можливості побудови індивідуальної траєкторії через вибір спеціалізації в музичній терапії, наприклад, зосередження на роботі з дітьми або з пацієнтами з психічними розладами. Важливо надавати можливості для вивчення додаткових інструментів та технік музичної терапії, таких як активна музична імпровізація,

релаксаційна музика та інші. У підготовці музичних терапевтів в США принцип інтеграції теорії та практики відіграє одну з важливих ролей та реалізується за допомогою різноманітних педагогічних методів та форм навчання.

По-перше, у підготовці музичних терапевтів використовується практична складова навчання, яка передбачає роботу студентів з різними клієнтами на практиці. Студенти можуть працювати з дітьми, підлітками, дорослими або старшими людьми з різними психічними або фізичними захворюваннями. Під час практики студенти отримують можливість застосувати свої знання та

навички, що допомагає їм краще зрозуміти теорію та її застосування в реальних умовах.

По-друге, у підготовці музичних терапевтів використовуються курси, які поєднують теорію та практику. Наприклад, студенти можуть брати курси з музичної терапії, які передбачають заняття з теорії музичної терапії та її застосування на практиці. Також, студенти можуть брати курси з музики, психології та інших наук, які відносяться до музичної терапії.

По-третє, у підготовці музичних терапевтів використовуються семінари та тренінги, які спрямовані на практичне застосування теорії в реальних ситуаціях. Студенти можуть брати участь у симуляційних іграх та рольових іграх, щоб отримати досвід роботи з клієнтами в різних ситуаціях [5].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Головною метою статті є структурований аналіз фахової підготовки музичних терапевтів в країнах Європи та США; розкриття змісту принципу інтеграції теорії і практики у процесі навчання; узагальнення закордонного досвіду для подальшого його використання в освітній практиці України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Таким чином, принцип інтеграції теорії та практики в підготовці музичних терапевтів в США реалізується за допомогою різноманітних педагогічних методів та форм навчання. Студентам надається можливість отримати практичний досвід роботи з різними клієнтами на практиці, а також використовувати теоретичні знання на практиці. Крім того, студенти беруть участь у курсах, семінарах та тренінгах, які спрямовані на практичне застосування теорії в реальних ситуаціях. Цей підхід допомагає студентам краще зрозуміти теорію та її застосування в практиці та забезпечує їм необхідні навички та знання для успішної практики музичної терапії.

Музичні терапевти навчаються фокусуватися на клієнті в процесі своєї підготовки до роботи. Основна мета музичної терапії полягає в тому, щоб використовувати музику як інструмент для досягнення психологічного благополуччя та покращення якості життя клієнтів.

Під час навчання музичної терапії студенти вивчають теорію та практичні навички використання музики для лікування та підтримки різних психологічних станів. Однак, більшість шкіл музичної терапії також надають значну увагу тому, як взаємодіяти з клієнтами, щоб забезпечити ефективний та безпечний процес лікування.

У навчанні музичної терапії великий акцент ставиться на засадах емпатії та відносин з клієнтом. Студенти вивчають, як створювати сприятливу атмосферу довіри та взаєморозуміння, яка дозволяє клієнтам відкриватися та відчувати себе комфортно під час сесії музичної терапії. Це включає в себе вміння слухати та розуміти емоції та потреби клієнта, а також використовувати музику як засіб комунікації та взаємодії з клієнтом.

Крім того, музичні терапевти навчаються розвивати вміння сприймати та аналізувати музику з точки зору клієнта. Це означає, що музичний терапевт повинен бути здатний сприймати музику з точки зору клієнта та реагувати на неї відповідно до потреб та емоцій клієнта. Такі навички розвиваються через практичні вправи та виконання завдань, які дозволяють музичному терапевту зосередитися на клієнті та його потребах.

Для того, щоб стати ефективним музичним терапевтом, необхідно мати відкрите мислення та готовність до взаємодії з різними людьми. Важливо також розвивати свої навички спілкування та емпатії, щоб бути здатним відповідати на потреби та емоції клієнта та створювати для нього комфортну атмосферу.

Усі ці навички та знання допомагають музичним терапевтам зосереджуватися на клієнтах та їх потребах, та допомагають створювати ефективну музичну терапію, яка допомагає покращити психологічне благополуччя та якість життя людей.

Навички музичної імпровізації можуть допомогти музичному терапевту зосередитися на клієнті та створити музичну терапію, яка відповідає його потребам та емоційному стану.

Музична імпровізація – це процес створення музики на ходу, без попереднього планування чи написання нот. Це дозволяє музичному терапевту створити музику, яка відображає поточний стан та емоційний настрій клієнта [6].

Крім того, навички музичної імпровізації також допомагають музичному терапевту бути більш гнучким та адаптивним у своїй практиці. Він може швидко адаптуватися до змін, які виникають під час сесії та змінювати музику, щоб вона відповідала потребам клієнта. Також музична імпровізація допомагає музичному терапевту розвивати свою творчість та експресивність, що може бути корисним при створенні індивідуальних музичних терапевтичних програм для клієнтів.

Отже, навички музичної імпровізації можуть допомогти музичному терапевту зосередитися на клієнті, адаптуватися до змін та створювати ефективну музичну терапію, яка відповідає потребам та емоційному стану клієнта.

Музичні терапевти навчаються музичній імпровізації на різних етапах своєї освіти та під час практики. Основи музичної імпровізації можуть бути включені в план навчання музичної терапії на курсах, семінарах, майстер-класах та інших формах навчання. Музичні терапевти можуть вивчати основи музичної імпровізації, такі як гармонія, мелодія та ритм, а також техніки та стратегії імпровізації. Вони можуть вчитися створювати музику на основі емоційного стану та потреб клієнта та розвивати свою експресивність та творчість.

Під час навчання музичної імпровізації музичні терапевти можуть використовувати різні методики

та вправи. Наприклад, вони можуть вчитися створювати музику на основі інших музичних композицій, використовувати інструментальні техніки та ефекти, а також експериментувати з різними стилями та жанрами музики.

Крім того, музичні терапевти можуть вивчати музичну імпровізацію через практичний досвід, працюючи з клієнтами та створюючи музику на основі їх потреб та емоційного стану. Це може допомогти музичним терапевтам розвивати свої навички музичної імпровізації та застосовувати їх в практичній роботі.

При проектуванні програм підготовки музичних терапевтів у США, розвиток здатності до творчості враховується шляхом включення різноманітних навчальних матеріалів та методів навчання, які сприяють розвитку творчих здібностей.

Одним з прикладів може бути використання проєктів та досліджень, які засновані на проблемному підході. Студентам пропонується розв'язувати складні завдання та проблеми, що стосуються музичної терапії. Це може включати розробку нових методів терапії, створення нових програм та інших проєктів. Цей підхід сприяє розвитку творчих та інноваційних навичок, а також спонукає студентів до самостійної роботи та розвитку своєї творчої мисленості.

Крім того, можна використовувати інші методи навчання, такі як музична аналітика, музична історія та етномузикологія, які можуть допомогти студентам розвивати креативні та творчі навички, а також розширювати їхні знання про музику та музичну культуру.

Під час проектування програм підготовки музичних терапевтів інтегруються курси музичної підготовки та медицини з метою надання студентам різноманітних компетенцій, які потрібні для успішної практики музичної терапії.

Курси музичної підготовки допомагають студентам розвивати музичну чутливість та технічні навички. Вони можуть включати в себе такі предмети, як індивідуальний і груповий музичний творчість, музична теорія та історія, аранжування та композиція.

Курси медицини надають студентам знання про психічні та фізичні стану, що сприймаються пацієнтом, а також про різні захворювання, що можуть впливати на музичну терапію. Ці курси можуть включати в себе такі предмети, як психіатрія, психологія, неврологія та фізіотерапія.

Інтеграція курсів музичної підготовки та медицини в програмі підготовки музичних терапевтів забезпечує належний розвиток музичних та медичних навичок, що є важливими для успішної практики музичної терапії. Прикладами програм, що поєднують курси музичної підготовки та медицини, є програми на Університеті Музики та Післядипломної Освіти Берклі (США), Університеті Квінсленду (Австралія), а також програми на

Університеті Вінніпегу (Канада) та на Європейському Інституті Музичної Терапії (Італія) [4].

Отже, як вже зазначено, при проєктуванні програм підготовки музичних терапевтів інтегруються курси музичної підготовки та медицини з метою надання студентам різноманітних компетенцій, які потрібні для успішної практики музичної терапії. Ці курси зазвичай забезпечують розвиток музичних та медичних навичок, а також знань про психічні та фізичні стани, що сприймаються пацієнтом, та різні захворювання, що можуть впливати на музичну терапію.

Що стосується конкретних прикладів програм, то, наприклад, програма на Університеті Музики та Післядипломної Освіти Берклі (США) включає в себе курси з музичного теорії, історії та аранжування, а також курси з медицини, такі як неврологія, психіатрія та психологія. Програма на Університеті Квінсленду (Австралія) також поєднує курси з музичної теорії, історії та практики з курсами з медицини та здоров'я. А програма на Університеті Вінніпегу (Канада) містить курси з музичної теорії, композиції та імпровізації, а також курси з медицини та здоров'я, включаючи фізіотерапію та неврологію [1].

Ці програми та інші подібні до них допомагають студентам отримати широкий спектр знань та навичок, які дозволяють їм розвивати ефективні методи музичної терапії, що покращують фізичне, психічне та соціальне благополуччя пацієнтів.

При проєктуванні курсів музичних терапевтів у США зазвичай враховується необхідність розвитку соціальної та культурної компетентності у студентів. Культурна компетентність є важливою частиною навчання медичних терапевтів, оскільки вона дозволяє їм розуміти та поважати культурні різноманітності своїх пацієнтів, що в свою чергу позитивно впливає на результати лікування та рівень задоволеності пацієнтів.

Один зі способів забезпечення розвитку соціальної компетентності у музичних терапевтів – це інтеграція курсів, присвячених культурній антропології та соціології в програму підготовки. Такі курси можуть допомогти студентам розуміти різноманітні культурні переконання, традиції та погляди, які можуть вплинути на взаємодію між медичним терапевтом та пацієнтом.

Крім того, важливо надавати студентам можливості для безпосереднього взаємодії з пацієнтами з різних культур. Наприклад, проведення стажувань у медичних центрах з високим рівнем міжнародної пацієнтської бази може допомогти медичним терапевтам розвивати свої культурні навички та знання, що сприятиме покращенню результатів лікування.

Також важливою частиною навчання музичних терапевтів є практика у вирішенні етичних проблем та розуміння моральних питань, що стосуються пацієнтів з різних культур.

Для забезпечення розвитку культурної та соціальної компетентностей у курсах музичних

терапевтів США можуть використовуватись різні підходи та методики. Основні з них наступні.

1. Розширення культурного розуміння. Це може включати вивчення історії, традицій, мистецтва та культури різних груп населення. Наприклад, у програмі можуть бути курси з історії міграції, історії різних культур, етномузикології тощо.

2. Розвиток співпраці та комунікації. Для того, щоб бути соціально компетентним, потрібно мати здатність ефективно спілкуватися з людьми з різних культур. У програмі можуть використовуватись тренінги зі спілкування, включаючи вивчення мов та інших комунікаційних навичок.

3. Підвищення свідомості щодо стереотипів та прийняття різних точок зору. У програмі можуть бути курси зі сприйняття та розуміння різних культур, з урахуванням того, що культурні стереотипи можуть впливати на сприйняття і поведінку.

4. Розробка програм, які враховують різні соціальні потреби. При проєктуванні програми, важливо враховувати потреби різних соціальних груп, щоб забезпечити максимальну ефективність терапії. Наприклад, може бути курс зі спеціальних потреб пацієнтів з різних соціальних груп [3, с. 182].

У процесі навчання можуть використовуватись такі методи, як дискусії, взаємне навчання, тренінги та практичні вправи.

Майбутні музичні терапевти мають право на побудову індивідуальної траєкторії навчання, що розкриває зміст моделі професійної підготовки музичних терапевтів у США, для забезпечення найбільш ефективного здобуття знань та навичок у відповідності до своїх потреб та цілей. Реалізація цього права залежить від конкретної програми підготовки музичних терапевтів та університетських політик.

Наприклад, деякі програми надають студентам можливість вибирати залежно від своїх інтересів та мети курси, в яких вони бажають брати участь, та гнучко змінювати своє навчання. Деякі програми також дозволяють студентам складати індивідуальний план навчання, де вони можуть включити спеціалізовані курси за своїм вибором та здійснювати незалежні проєкти дослідження або практикування.

Однак, варто відзначити, що наявність права на індивідуальну траєкторію навчання не означає, що всі програми підготовки музичних терапевтів забезпечують цю можливість або роблять це на однаковому рівні. Тому, перед вступом до програми, майбутні музичні терапевти можуть ознайомитись з університетськими політиками щодо побудови індивідуальної траєкторії та дізнатись про можливості, які надаються їм для здобуття максимальної користі від навчання.

Отже, прикладами індивідуальної траєкторії навчання музичних терапевтів можуть бути описані нижче.

Вільний вибір курсів: студент має можливість обирати предмети або дисципліни, які він хоче вивчати, залежно від його інтересів та майбутньої спеціалізації. Наприклад, студент, який планує працювати з дітьми з аутизмом, може обрати курс «Музична терапія для дітей з аутизмом», щоб отримати додаткові знання та навички.

Індивідуальні проєкти: студент може пропонувати та реалізовувати свої власні проєкти з музичної терапії. Наприклад, студент може розробити програму музичної терапії для пацієнтів з депресією та випробувати її ефективність на практиці.

Менторство (супервізія): студент може мати свого особистого наставника, який допоможе йому вибрати курси, складання графіка навчання та виконання завдань. Ментор також може надавати поради та підтримку в процесі розвитку кар'єри музичного терапевта [2].

Висновки. Приведені приклади демонструють, як майбутні музичні терапевти можуть реалізувати своє право на індивідуальну траєкторію навчання. Такий підхід дозволяє студентам отримати гнучкість та контроль над своїм навчанням та розвитком у музичній терапії. При проєктуванні програм підготовки музичних терапевтів враховується розвиток здатності до творчості шляхом використання різноманітних методів та навчальних матеріалів, які стимулюють творчість студентів. Важливо забезпечити студентам можливість для самовираження та експериментування зі звуками та музичними ідеями, що допоможе розвинути їхню музичну чутливість та творчі навички. Такі методи, як музична імпровізація, проблемне навчання та проєкти, можуть бути успішно використані для розвитку творчих та інноваційних навичок музичних терапевтів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. American Music Therapy Association. AMTA approved music therapy programs. URL: <https://www.musictherapy.org/careers>
2. American Music Therapy Association. AMTA education and clinical training. URL: <https://www.musictherapy.org/about>
3. Campinha-Bacote J. The process of cultural competence in the delivery of healthcare services: A model of care. *Journal of transcultural nursing*. 2002. № 13(3). p. 181-184.
4. Desaunay P., Briant A.R., Bowler D.M., Ring M., Gérardin P., Baleyte J.M., Guillery-Girard B. Memory in autism spectrum disorder: A meta-analysis of experimental studies. *Psychological Bulletin*. 2020. № 146(5). P. 377.
5. European Music Therapy Confederation. Education and training. URL: <https://emtc-eu.com/training/> (retrieved at 30.04.2023).
6. Hahna N.D., Hadley S., Miller V.H., Bonaventura M. Music technology usage in music therapy: A survey of practice. *The Arts in Psychotherapy*. 2012. № 39(5) p. 456-464.